

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina... V teh časih splošne cen, potrebuje list V. Skušajte imeti nar...
Library of Congress
No. 16. — Število...
Telephone: CHelsea 3-1242

GLAS NARODA

Líst slovenskih delavcev v Ameriki.
Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.
NEW YORK, MONDAY, JANUARY 25, 1943. — MONDAY, JANUARY 25, 1943
VOLUME LI. — LETNIK LI.

KA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(izveniš sobot, nedel in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

KONEC ITALJANSKEGA CESARSTVA

TRIPOLIS, GLAVNO MESTO ITALJANSKE LIBIJE, JE PADEL V SOBOTO OB 5. ZJUTRAJ. — PONOČI JE ANGLEŠKA OSMO ARMADA PREGNALA ZADNJE STRAŽE NEKDAJ SLOVITE ROMMELOVE ARMADE (AFRIKA KORPS) IN OB PETIH ZJUTRAJ JE PRICELA ANGLEŠKA ARMADA PRIH AJATI V MESTO

Tripolis je padel skoro natanko ob čas, ki ga je napovedal general Montgomery 23. oktobra, ko je pričel svojo ofenzivo v Egiptu in je od tedaj neprestano podil pred seboj bežečo Rommelovo armado, dokler ni Tripolisa zavzel ob 5 zjutraj 23. januarja, pet ur pozneje, kot pa je napovedal tri mesece poprej.

Angleška armada je morala neprestano vdorjati na Rommelovo armado, da se je priborila 1300 milj dolgo pot iz Egipta do največjega mesta italjanskega cesarstva, Tripolisa, ki nosi ponosno ime — biser Sredozemlja.

Angleži pa se niso vstavili v Tripolisu, temveč so s prodiranjem nadaljevali in zasledujejo Rommela, ki z največjo naglico beži v Tunizijo in bo skušal dobiti nekoliko zavetja ob Mahret utrjeni črti, ki so jo zgradili Francozi.

Rommelovo armado bombardirajo ameriški in angleški aeroplani ob cesti, ki jo imenujejo "sto milj pekla."

Pred umikom so Nemci posajali pokrajino s minami, razstrelili vse mostove in ceste. — Angleški inženirji pa so na delu, da vse ovire odstranijo in pot popravijo.

Angleška armada je tesno za petami Rommelove armade, ki beži v Tunizijo, z druge strani, pa prihajajo Amerikanci, Angleži in Francozi, da jo vstavijo, predno se more združiti z armado generala von Arnima v Tuniziji. Vsak čas je pričakovati velike bitke, ki bo odločila usodo severne Afrike.

Neko poročilo, ki pa ni potrjeno, pravi, da je angleška armada že daleč v Tuniziji in da se Rommelova armada nahaja še 100 milj severno od libijske meje.

PRIJETI NEMŠKI VOHUNI

Zvezni detektivski so v neki tovarni v New Yorku prišli dva nemška delavca, ki sta volunirala za Nemčijo.

To sta Paul Hermann Karl Grohs iz Woodhavena, L. I., in Frank Heinrich Wilhelm Grote iz Bronxa. Oba sta priznala, da sta bila v zvezi z vohunom Carlom Reuperjem, ki je bil lansko leto s 14 drugimi volunirni obsojen na zapor 16 let.

Grohs je bil v prvi svetovni vojni in je leta 1928 prišel v Ameriko in je pred osmi leti postal ameriški državljani. Delal je v več newyorških tovarnah in nazadnje v neki vojni tovarni. Kmalu po svojem prihodu se je na delu spoznal z Grotejem, čigar oče je bil nemški vojak v prvi svetovni vojni in je prišel v Ameriko leta 1925. Postala sta si prijatelja. Grote je bil zaposlen kot masinist do leta 1930, nato pa se o prijel trgovske fotografije. — Lansko leto je zaprl svoj atelje in je sprejel delo v vojni tovarni. V tovarni sta fotografirala načrte in razne dele za

Poveljnik angleške osme armade v Afriki, maršal sir Bernard L. Montgomery je bil vedno prepričan, da bo njegova armada nekega dne dospela v Tripolis, glavno mesto italjanske Libije.

V svojem dnevnem povelju dne 12. januarja, ko je prišel prodirati od Buert el Hsuma, je rekel naravnost, da hoče skoncirati svojo kampanjo s popolnim uničenjem Mussolinijevega cesarstva.

Njegovo dnevno povelje se deloma glasi:

"Glavne čete osme armade so sedaj samo še okoli 200 milj od Tripolisa. Sovražnik je med nami in tem pristaniščem in upa, da nas bo zadržal.

Osmo armado bo šla v Tripolis.

Tripolis je edino mesto v italjanskem prekomorskem cesarstvu, ki je še v njihovih rokah. Zato ga bomo njim vzeli. — Ne mas ni moglo vstaviti, odkar se je pričela bitka za Egipt 23. oktobra, 1942. Tudi sedaj nas ne bo nihče vstavilo.

Naprej v Tripolis! Naše družine in prijatelji v domači deželi bodo vriskali, ko bodo slišali, da smo zavzeli ta kraj.

Montgomery.

Italjanski minister za narodno kulturo, Alessandro Pavolini je sinoči po radio razložil narodu izgubo Tripolisa. Rekel je, da izguba ozemlja še ne odloči izida vojne.

Urednik lista "Voce d'Italia", Virginio Gayda, pa pravi, da so se Italijani iz Tripolisa umaknili po že davno izdelanem načrtu. Umakati so se pričeli celo mnogo prej, predno se je angleška armada pripravila na veliki vdarec. Italijanski narod pa o tem ni bil prej obveščen samo zato, da sovražnik ne bi izvedel o načrtu italjanskega vrhovnega poveljstva.

Madžari padajo za Nemce

London. — ONA poroča, da sodijo zavezniški krogi v Londonu, da so bile madžarske divizije v Rusiji razbite in uničene, kajti madžarsko vojno ministrstvo je izdalo poseben ukaz po katerem je bil podalšan dopust vseh vojakov, ki so prišli na oddih iz ruske fronte.

Minister Nagy je sicer podal pojasnilo za ta odlok, čes, da je pomikanje vlakov, ter tako ni mogoče poskrbeti za prevoz tisočev vojakov, ki se nahajajo na dopustu. Opazovalci so ugotovili, da bodo vojaki, ki so na dopustu na hrbi zadržani tako dolgo, da bodo razbite divizije reorganizirane.

London. — ONA poroča, da sodijo zavezniški krogi v Londonu, da so bile madžarske divizije v Rusiji razbite in uničene, kajti madžarsko vojno ministrstvo je izdalo poseben ukaz po katerem je bil podalšan dopust vseh vojakov, ki so prišli na oddih iz ruske fronte.

Minister Nagy je sicer podal pojasnilo za ta odlok, čes, da je pomikanje vlakov, ter tako ni mogoče poskrbeti za prevoz tisočev vojakov, ki se nahajajo na dopustu. Opazovalci so ugotovili, da bodo vojaki, ki so na dopustu na hrbi zadržani tako dolgo, da bodo razbite divizije reorganizirane.

Rusi nenehoma bijejo Nemce

Ruska armada na Kavkazu je zasedla Pčanočopskoje, samo 50 milj severovzhodno od Tihorecka, ki je največje železniško križišče na Rostov-Baku železnici.

Višje proti severu, globoko v Ukrajini so ruske čete vdrlje v Starobiljsk, 130 milj južno od Harkova, ki ga bodo skušale obkoliti od južne strani.

Zelo važno železniško križišče Armavir so Rusi zavzeli že v petek, včeraj pa so prišli že v Mihašovskoje, 22 milj severno od Armavira. Rusi naglo prodirajo ob Stalingrad-Novorosijsk železnici proti Tihorecku ter proti veliki nevarnosti nemški armadi okoli Kropotkina.

Na osrednji fronti okoli Voroneža so Rusi osvojili Sulginko in Pavlovko. Ruski tanki so v nedeljo razbili dva vlaka z infanterijo ter na neki postaji nemški oklopni vlak.

Okoli Voroneža je bilo po sodbi vojaških izvedencev ubitih, ranjenih in vjetih okoli 250.000 Nemcev. V devetih dneh je rdeča armada napredovala 140 milj.

Associated Press naznanja, da sta se pred Stalingradom podala drugi batalion nemškega 518. polka in cela 295. infanterijske divizija. Tudi ostala obkoljena armada bo kmalu razobesila belo zastavo.

Madžarska podtalna organizacija dobila obljubo podpore iz Amerike

New York. — Nanovo organizirana madžarska podtalna organizacija je prejela od Centralnega odbora madžarskih organizacij v New Yorku zagotovilo podpore "za doseg skupnega cilja in popolne zmage."

Newyorški Madžari so predložili tozadev. obljubo in manifest državnemu departmentu z namenom, da departmet to poda madžarskemu ljudstvu.

help me win

My Victory

Na tisoče otrok zbolijo vsako leto za otroško paralizo. — Prispevajte v sklad za pobijanje te strašne bolezni!

PODZEMSKA LADJEDELNICE ZA PODMORNICE

Berne, Švica. — Overseas News Agency poroča, da so v nemškem mornariškem tedniku opisane podzemskie gradilnice podmornice na francoskem obrežju. Te gradilnice so vsekane v živo skalo in so zavarovane pred bombardiranjem z naravnimi in umetnimi plastmi kamnja, zemlje in peska.

Tednik piše, da je te podzemskie gradilnice zgradila inženirska organizacija, pod vodstvom profesorja Albert Speera, ki je nadomestil prejšnjega načelnika te organizacije, Fritz Todta, ki je bil ubit. Speer, ki je nemški minister za zalogo in municijo, je ugotovil pri gradnji utrjenih ladjedelnice blizu Bresta 12 oddelkov svoje organizacije.

Delavnice so vsekane v živo skalovje ob obrežju. Nad izdobljenimi, ki so od 20 do 30 metrov visoke so bile 40 metrov debele plasti iz cementa in kamnja in nad tem pa zopet debela plast peska in zemlje.

V teh duplinah, katerim ne morejo do živga zavezniške in angleške bombe, kakor piše tednik, sestavljajo nemški inženirji podmornice iz kosov izdelanih v 400 različnih nemških tovarnah, ki so raztresene po evropskem teritoriju, ki ga kontrolirajo naciji in fašisti.

65.000 proti-fašistov še vedno interniranih v Severni Afriki

London. — ONA poroča, da je Zveza mednarodne brigade, v kateri so vključeni veterani španske civilne vojne, objavila obdolžitev, da se nahaja v taboriščih v Alžiriji in Maroku še 65 tisoč protifašistov. Od teh je okrog deset tisoč Židov, ki so zaposleni pri prisilnem delu.

Zveza priporoča, da se vključi v komisije, ki preiskujejo taborišča, tudi predstavniki zavezniških narodov in predstavniki raznih begunskih organizacij, kakor tudi priporoča, da se ustanovi pomožne centre za izpuščene internirance.

Villalba izvoljen v senat v Venezueli

Caracas, Venezuela. — Izvolitev Jovita Villalba v venezuelski senat se smatra za diplomate za znamenje spremembe stališča napram "radikalcem."

Novi senator je namreč enkrat vlačil na svojih nogah 80 funtov težke verige, ko je delal v "chain gangu", kamor je bil obsojen zaradi svojih političnih nazorov.

Težko usodo je Villalba prenašal sedem let in v letu 1935 je bil izgnan iz dežele na obtožbo, da je širil komunizem. Ko pa je sedaj kandidiral za senatorja, je imel, kot se govori, podporo predsednika Medina Angarita.

Blagoslovi novega reda

London. — Nadaljnih trideset Belgijscev je padlo pod nacističnimi streli, kakor je poročala radio - oddajna postaja BBC v svojem programu vesti.

V Avstriji je bilo tekmo zadnjih treh mesecev ubitih 74 partizotov, ki so se borili za osvobodjenje svoje domovine izpod nacizma.

Moskva. — Tass agencija je podala iz Istanbula vest, da je bil blizu Krakova na Poljskem pogin v zrak nemški vlak, ki je peljal čete na rusko fronto.

Kairo. — Sto jugoslovanskih intelektualcev je bilo ustreljenih, ko je bilo 3 tisoč belgradskih inteligentov oboženih, da pripadajo protizidarski organizaciji. To poročilo so prejeli jugoslovanski delavski krogi tukaj.

Na Češkem so naciji pomorili nadaljnih 23 partizotov na obtožbo "delovanja proti Treptemu rajhu", ter skrivanju orožja.

Šolarji bodo gradili letalske modele za učenje

Washington, 22. januarja. — Ameriška mornarica in Urad za Prosveto je vprašal ameriške šolarje, naj letos zgradijo tristo tisoč modelov letal. Ti vzorci so porašni za instrukcije in učenje, da se vojaki spozna z raznimi tipi letal. Preteklo leto so študentje in šolarji izdelali pol milijona vzorčnih letal.

Sto funtov volne za vsakega vojaka

Armadne oblasti pravijo, da je treba sto funtov čiste volne za vsakega ameriškega vojaka prvo leto, ko vstopi v armado.

Še en nemški general ubit

Stockholm, 23. jan. — Smrtno naznanilo v "Deutsche Allgemeine Zeitung" obelodnja vest, da je bil na ruski fronti "po nesreči" ubit general Bogislav von Studnitz. Njegov sin je bil tri dni prej tudi ubit na ruski fronti.

Generalova dva nečaka sta padla na ruski fronti še lansko leto. Eden je bil sin znanega letalskega prvaka in poveljnika v zadnji svetovni vojni, grof von Lucknerja.

Pruska plenilaška kasta je izgubila v Hitlerjevi vojni že toliko svojih sinov, da je bil preteklo leto izdan dekret, ki določa, da se edince ali poslednjega sina katke plamenitaške robine ne sme poslati na fronto.

Vsak dolar, ki ga prihranite in investirate v vojnih bonlih pomaga dopolniti kvoto določeno za vašo državo.

Poroča Jugoslav Information Center v New Yorku.

Iz Slovenije

IZPRED VOJAŠKEGA SODIŠČA
Iz ljubljanskega "Jutra"

Vojaško sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmacijo, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti —

Rosu Edvardu, pok. Antona in pok. Sevar Marije, roj. v Kranju 18.III.1880. bivajočemu v Ljubljani, uradniku, v zapornu:

Počakaju Vladimirju, sinu Josipa in Friderike Sluge roj. v Dutoglianu 30. IV. 1905, bivajočemu v Ljubljani v zaporu, in Ranklju Josipu, sinu Josipa in Angeline Bovas, roj. v Liti, 7. VI. 1917, bivajočemu v Ljubljani, dijaku v begstvu;

Minar Franciški, hčeri Andreja in Popit Marije, roj. v Logatcu 10. 10. 1923, stanujoči v Lipljah pri Planini št. 2 in Jesenko Mariani, pok. Tomaža in pok. Dolen Marije, roj. v Žirovnici 18. 3. 1897., bivajoča v Zibšču 72, obe se nahajata v zaporu.

Prezljju Srečku, sinu Jakoba in Irene Premus, roj. 13. I. 1910, v Novem mestu, istotam bivajočemu, mehaniku, nahajačemu se v begstvu.

NACIJSKI RABLJI SI ČRNIJO OBRAZE, DA BI NE BILI SPOZNANI

London. — Kakor poroča ONA., je prejela poljska ubežna vlada poročilo, ki pravi, da si nacistični rablji, ki obešajo in drugače morijo prebivalstvo, črno namažejo obraze, da bi jih nihče ne spoznal. To so pričeli delati, odkar so zavezniški narodi izjavili, da bodo morilci in banditje, ki morijo, mučijo in ropajo po zasedenih deželah, prišli pred sodišče, kjer bo zanje določena primerna kazen.

Vest pa tudi pravi, da se slovenska banda zdaj že boji masovnega ljudstva, katerega tako neusmiljeno in cinično mori in terorizira.

Poljski ubežni vladi je dal poročilo o tem neki človek, ki se mu je posrečilo, da je ubežal iz Poljske. Ta ubežnik je tudi povedal o grozotah, katerim je bil priča.

Strašna je povest o moritvah talcev v Radom distriktu na Poljskem. Tu je bil nekega dne v oktobru na vlaku ubit policaj, (nacij) ko je pregledoval vozne listke. Nemci so takoj aretirali vse potnike v vozu in deset, med katerimi so bile tudi ženske, je bilo takoj oboženih.

Nadaljnih 40 oseb je bilo oboženih na javnem trgu pri postaji 15. in 16. oktobra. Med temi je bila znana poljska osebnost, madama Winczewska in njena tašča. In ko so Nemci doglali, da so bile krogle, s katerimi je bil ubit policaj, izdelane v municijski tovarni v Radomu, so postavili ob tovarni vislice in obesili 15 delavcev, ter pustili trupla viseti v sva-rilo.

Tedne zatem so Nemci nena-dno podvezli nova masovčenja. Zraven teh sta bila dva bivša člana sejma, (poljski parlament) Soltka in Grzegorzow-ski, ter duhovnik Strzelecki, in dva lokalni odvetnik in učitelj. Kmalu zatem so v vasi Chle-

Podboršek Tereziji, p'o k. Franca in Franciške Maček, roj. v Šmartnem pri Dev. M. v Polju 1914 in Oblaku Rajku, sinu Franca in Ivane Kofelj, roj. v Ljubljani 6. VI. 1908 in tam bivajočemu, šoferja, oba se nahajata v begstvu.

Golob Radovanu, sinu Ivana in Marije Svete, roj. na Dolgi gori 8. III. 1921 bivajočemu v Ljubljani, dijaku, nahajačemu v zaporu.

Defarju Franku, sinu Milana in Dendič Pavle, roj. v Višnji gori 27. VI. 1920 in tam bivajočemu na Peščeniku, nahajačemu se v begstvu.

Omahu Romanu, pok. Ivana in Ljekar Marije, roj. 22. VIII. 1912. v Ljubljani, bivajočemu v Stožicah 137, v begstvu. Zemljaku Franku, sinu Franca in Rozalije Kreklič, roj. v Pšecah pri Brežicah 11. X. 1920, stanujočemu v Dobropolu, nahajačemu se v zaporu.

Obsojeni so bili v dosmrtno ječo.

Wiska ubili dve takolimenovani nemški osebi, ki sta bili zapisani, da imata v sebi nemško kri. To masovčenje ljudstva proti nemščim beštijam in njih pripadnikom, so naciji masovčevali s tem, da so vas do tal porušili in požgali, prebivalce pa so odvedli neznano kam, dočim so otroke odpeljali v nemška sirotišča. V Radom distriktu pa so bili poslani oddelki ukrajinske policije, ki je takoj pričela širiti divjo krutost nad prebivalstvom.

Farmerji se zadožujejo, da bodo več pridelali

Washington. — V preteklem letu so si farmerji izposodili pri posojilnicah za 60 milijonov dolarjev več nego v letu 1941, kakor poroča poljedelski urad.

Farmerji hočejo z izposojenim denarjem povečati pridelovanje živil in mnogi so svoje prejšnje dolgovne poplačali s dohodki, ki so jih imeli od pridelkov preteklega leta.

Posojila, nakazana po 530 posojilnicah, ki dajejo kredit farmerjem, ki žele povečati produkcijo, so znašala v lanskem letu 478 milijonov dolarjev. Okrog 236 tisoč farmerjev in prerijskih kmetovalcev in živinorejcev se je poslužilo teh posojil. Lani je bilo pet tisoč prošlov manj.

"GLAS NARODA"

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakner, President; Ignace Hude, Treasurer; Joseph Lupaha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

50th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$5. — Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko \$8.—; za pol leta \$3.—;
za štiri leta \$15.—. — Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.
Za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan razen nedelj, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

ODPOR V JUGOSLAVIJI

V Sloveniji nekje izhaja podtalni časopis "Svoboda ali smrt". Po zanesljivih poročilih, ki jih imamo, je ta časopis glasil akcije Draže Mihajlovića v Sloveniji. V številki 14. tega časopisa z dne 21. junija 1942 je na prvi strani objavljen sledeči članek:

ŠE ENKRAT KAJ HOČEMO?

Da ne bo nerazumevanja in zlobnega podtikanja, ponavljamo še enkrat misli našega dela:

- 1) Po svojih močeh hočemo pomagati pravici do znanja v sedanji vojni.
- 2) Hočemo svobodni slovenski narod v VELIKI ZDRUŽENI SLOVENIJI, v svojih zgodovinskih mejah, kjer ne bo več tujcev, kjer bo naš narod imel dovolj prostora za svoj razmah, kjer bodo našli dom vsi Slovenci, ki so do sedaj morali iskati življenjske možnosti v tujini.
- 3) Hočemo združitev Slovencev z vsemi Srbi, Hrvati in Bolgari v VELIKO JUGOSLAVIJO NA FEDERATIVNI PODLAGI.
- 4) HOČEMO TRDNO VEZ Z BRATI RUSI, POLJAKI, ČEHI IN SLOVAKI, kajti v slovenski vzajemnosti vidimo temeljni čimtelj naše bodočnosti.
- 5) V prenovljeni državi naj si narod svobodno izbere red, po katerem boče živeti.
- 6) Hočemo temeljito reorganizacijo narodne vojne sile, ki bo večni čuvár naše svobode.

Na poti k tako postavljenemu cilju se pa držimo onega načina borbe, ki bo narodu ohranil življenje in mu zagotovil možnost, da tudi sam požanje uspehe, ki jih je zasejal s tolikimi žrtvami.

Ako je časopis "Svoboda ali smrt", ki prinaša to poročilo, glasil generala Mihajlovića, tedaj prihaja general Mihajlović pred nas v prijaznejši luči, kot zadnje čase, in v luči, v kateri smo ga videli spočetka.

Velika združena Slovenija, v svojih zgodovinskih mejah — združitev Slovencev s Srbi, Hrvati in Bolgari v VELIKO JUGOSLAVIJO NA FEDERATIVNI PODLAGI — trdna vez z brati Rusi, Poljaki, Čehi in Slovaki — v prenovljeni državi naj si narod svobodno izbere red, po katerem boče živeti. itd.

Tako pravi ta razglas v listu "Svoboda ali smrt".

Saj to smo mi ameriški Slovenci povdarjali v svojih resolucijah! Kar se pa tiče trdnje vezi z brati Rusi, Poljaki, Čehi in Slovaki, je pa list šel dalje kot ameriški Slovenci, dasi smo to željo nosili v svojem srcu, pa se je zaradi okoliščin nismo upali jasno povedati.

Razveseljevo bi bilo, ako je vse to program generala Mihajlovića, kajti zadnje čase so prihajala o Mihajloviću poročila, katerih mi Slovenci nikakor nismo mogli biti veseli.

Mogoče so bila ta poročila iz sovražnih taborov v namenu, da Jugosloviji škodijo kolikor največ mogoče. Da bo temu mogoče res tako, nas nekoliko potrjuje v veri poročilo iz Londona, ki pravi, da je general Draža Mihajlović pri Rusih zopet prišel v "milost". Poročilo iz Istambula poleg tega pravi, da se radšo postavi v Moskvi in Tiflisu pozvali jugoslovanske partizane, da se pridružijo Mihajlovićevim četnikom, medtem ko je bilo pred temi poročili, da je Rusija Mihajlovića odrekla svojo pomoč in je podpirala partizane.

V tej strašni borbi ni nič važnejšega, kakor popolna edinstvo jugoslovanskega naroda, če si hoče priboriti svobodo in hoče pri tem imeti podporo pri zaveznikih, ki jo bo dobil samo tedaj, ako se bo v edinstvi in trdni zvezi med seboj borili proti osi.

Porodi brez bolečin

Chicago. — Posebna anestezijska, ki je vzbujala v hrbtni, co, bo v bodoče odpravila porodne bolečine, kakor namena publikacija ameriške zdravniške zveze.

Novo sredstvo oziroma način preprečitve porodnih bolečin sta izumila dva vojaška zdravnik, dr. Robert A. Hingson in dr. Walter B. Edwards,

ki sta oba častnika javne zdravstvene službe Zdr. držav. Svoje poiskuse sta delala na Staten Islandu, N. Y., kjer se jima je obnesla ta nova metoda v 589 slučajih.

Zdravnik pravi, da se mora nova anestezija razširiti samo v bolnišnicah in se tukaj samo po specijelno izkušenih zdravnikih. Anestezija vsebuje metyamine, ki je nadomestilo za cocaine.

VESTI KOMU

POMAGATE...

AKO PRISPEVATE ZA

U. S. O.

Skrivnostno pismo

KI GA JE SPREJEL MR. IVAN BUKOVINSKI
IZ JUŽNE AMERIKE.

Nadaljevanje.

To stvar sem opisala le v spomin pokojnega Andrejka in njegove ljubke žene, ker sta se tako zanimala za Lojzko Skublić, dasi jo nista osebno poznala, pač pa je Andrejka imel ponovno avdienco pri nadvojvodi Ernestu, ki mu je prostodušno pripovedoval o pokojni ženi in mnogih neprijetnostih, ki mu jih je povzročala — zavoljo njegovih družinskih zadev dvor na pisarna. Vendar je rekel Andrejka, da Ernest ni nikdar imenoval cesarja Franca Jožefa osebno, pač pa da je govoril z ogorčenjem o odvetniku, baronu Gianelli, katerega je imenoval Kanalie. Andrejka se je resno bavil z mislijo izdati o tej zadevi knjigo, za katero je imel pripravljeno dosti gradiva. Vendar tega ni mogel ali hotel storiti, dokler je živel cesar Franc Jožef. Seveda je tudi hotel prej počakati končni rezultat procesa, katerega je vodila Klotilda von Szimitz proti dvorni kamarili, pa tega ni čakal. Znano mi je tudi, da je baš Andrejka dal Klotildi važne informacije, ki jih je dobil od njenega pokojnega očeta, nadvojvode Ernesta. Kot niha na Andrejko ni mogel nastopiti, dokler je cesar Franc Jožef živel, ni novinarjem dovoljeno na ni imeti več prilike.

Celo stvar je bil odstopil slovenskemu novinarju Jožetu Petriču, ki se je za to zelo zanimal, z njim tudi grof Herberstein in še drugi časniki. Petrič, ki je bil pred vojno dolga leta na Češkem, kjer sta bila z Arhom dobra prijatelja, je bil pred leti, kakor sem slišala, urednik pri nekem dnevniku v Ljubljani, zdi se mi da pri "Slovenou". Zagotovo ne vem, mogoče je tudi, da je bil to neki drugi Petrič. Če je kdaj izdal knjigo o Lojzki Skublić, ko je bil proces v letu 1936 končan, tudi nisem nikdar vedela.

Zdi se mi, da se je Petrič, ki je bil doma nekje iz Dolenskega, ssnal z Andrejko, ki je bil iz Gorenjskega (nekje blizu Kamnika) skozi Arha prišla. Stanavado skupaj na Dunaj se z nekimi Slovincem iz Češkega, po imenu Janež ali Janežek, ki je bil neki višji uradnik v finančni upravi. Enkrat je prišel z njimi tudi neki Potenta iz Prage, ki je govoril gladko slovensko, gorenjskega narečja.

Med seboj so dostikrat govorili češko, posebno, kadar je bil Černošek navzoč. Teta Ljudmila jih je imenovala kratkoma Čehi, v šali tudi — po vidla.

Ta zadeva tudi s Franzlom nima ničesar opraviti in on najbrž o zadevi Lojzke Skublić ničesar ne ve, razen, če je mogoče pogovore o tem slišal na Dunaju. Gori omenjena družba

je imela namreč tudi stike in včasih sestanke v stanovanju nekakega židovskega trgovca z usnjem, ki je stanoval v sedmem okraju (Neubau) Neustift gasse, pri katerem je imel Franzl službo kot praktikant in prodajalec (komij) pravzaprav pa le zaslužilo, ker so mu delali včasih težko zaradi bivanja na Dunaju, kar so hoteli gotovi čimtelji iz lahke umljivih vzrokov preprečiti. Omenjeni trgovci pa, ki je bil premožen, se je postavil s svojim odvetnikom Dr. Englom po robu in zavzel stališče, da on lahko mu službo ali gostoljubje v svoji hiši vsaki pošteno osebi.

Da ni noben zločin, če Franzl nima papirjev, to da je kriva ona oblast, ki mu jih odreka. In res je žid, katerega ime je bilo Alois Hayek, prodi, da so Franzla morali pustiti v mira.

Ne vem, če je trgovec Alois Hayek še živ. V videnju sem ga poznala. Bil je zelo majhen človek, s kozo brado, star takrat kakih 40 let. Nazivali so ga "Kleiner Jud, aber gescheiter Kopf" (majhen, pa bistra (lava)). Najbrž je bilo oboje res. Majhen je bil zares, prebrisan pa gotovo. Baje so prvi čas hoteli poslati Franzla nazaj v Konjice. Neki uradnik je prišel po njega, ga vzel na južni kolodvor, sprenjal v vlak, in mu dal vozovnico pet minut pred odhodom vlaka.

Franzl pa se je peljal do prihodnje postaje Meidling, tam izstopil in se s tramvajem peljal nazaj k Hayeku. Nato so ga obtožili nedovoljene povrnitve na Dunaj, prilastitev tuje lastnine, vozne karte najbrž in ne vem kaj še vse. Hayekov odvetnik pa je na sodnji segel v žep, dal Franzlu goldinar in ta ga je sprejel z zadovoljem, vtičnil ga je v žep, kakor je bil vnaprej inštruktiran. Nato je sta vil vprašanje: "Kakšen zločin je zdel storil moj klijent, ker je sprejel denar, ki sem mu ga prostovoljno podaril? To ni noben zločin, zato tudi ne more biti zločin, če je sprejel vozni listek, ki ga ni zahteval nač na mu ga je uradnik vrnil. Na Dunaj se pa solah ni mogel vrniti, ker se ni bil zvonil; delal se je samó do Meidlinga in to je še na Dunaju." Potem so Franzla pustili v mira, kar je bilo nač načelno nametno. Tako sem slišala večkrat in mislim, da je dohodek resničen.

Spominjam se še tudi dobro, da je imel imenovani žid Hayek takrat sinčka po imenu Alfred. Ta najbrž še živi, za očeta ne vem. Vendar je to lahko izvedeti.

Gospod Černošek, katerega krije danes hladna zasužnjena češka zemlja, pa ni bil, kakor sem jaz napadno sumila, pa sem leta pozneje zvedela, kak zarotnik ali kaj sličnega. Vzrok da ni hotel da bi ga kdo na Dunaju spoznal je bil ta-le: Ob času mayerlinške tragedije je bil on asistent policijskega ravnatelja Gorupa na Dunaju. Baš on (Černošek) je bil isti, ki je prejel prvo poročilo in je na-

pisal uradni akt o tej tragediji, katerega so sicer potem hitro odstranili. Niso pa mogli odstraniti Černoškovega spomina in ker mu kot Čehu niso brezpogojno zaupali, so ga penzionirali s polno plačo pod pogojem, da o dogodku strogo molči in da zapusti Dunaj vedno in da živi mirno v majhnem podezelskem mestecu Prostejovu na Moravskem. Obljuba je tudi vsaj navidezno držal, četudi ne absolutno. Pod obtožbami okolišninami je bilo to takrat seveda najboljšje, kar je mogel storiti, saj je le predobro vedel, da dokazov pred pretekem 50 let nihče ne more doprinese in bi si le nakopal neprijetnosti in gmotno škodo, če bi kaj predčasno podal v javnost.

Zanimivo je, da je Černošek vedno prenočeval, kadar je prišel v onih letih na Dunaj, vedno v neki privatni hiši v VIII. okraju (Josefstadt), ne pa v hotelu. Še bolj zanimivo je, da je bilo to baš v hiši Trautschulgasse 3, kjer je bilo stanovanje takrat še živčnega njegovega in nekdanjega šefa Ferdinanda von Gorup von Besanez, ki je umrl pred kakimi 14 leti. Zanimivo je tudi, da Gorup ni nikdar omenil besede, dokler je živel cesar Franc Jožef. Po vojni pa so se večkrat shajali pri njem, ko je stanoval v Tulpen-gasse 2, ne daleč od prejšnjega stanovanja. Po izjavi Andrejke in Arha, je Gorup vedno rekel, če je prišel nagovor o tem dogodku, da Černošek bolj ve, kakor on in se na njegova lahko zanesejo. Vdova von Gorup še menda živi. To sklepam iz pisma nečakinje Štefke Ferman, ki je datirano 6. januarja 1938, v katerem omenja, da je bila pri Heddy na obisku in da se stanujejo skupaj v Tulpen-gasse. Heddy (Hedvig) je sinaha gospe Johanne von Gorup, žena sina Fridricha.

Dolga leta nisem vedela Černoškovega pravega imena, ker so ga vedno nazivali le "Pepik." Slučajno je enkrat prišel Jože Petrič, slovenski novinar, ki je živel dolgo let na Češkem in vprašal za Černoška. Pa kdo je to? No, Pepik Černošek. Par minut pozneje je res prišel Černošek. Tako sem prvič zvedela. Pozneje mi je Arh povedal, da se Pepik piše pravilno Jožef Černošek.

Kako nevarna je bila takrat

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Izšla je nova knjižica
ki daje poljedna navodila, kako
postati
ameriški državljani.

Poleg vprašanj, ki jih navadno
sodniki stavijo pri izpitu za dr-
žavljanstvo, vsebuje knjižica še v
II. delu nekaj važnih letala in
ugodovine Zedinjenih držav, v III.
delu pod naslovom Razno, pa
Proglas neodvisnosti, Ustava Zed-
jenih držav, Lincolnov govor v
Gettysburgu. Predsednik Zedin-
jenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je
samo 50 centov.
In se dobi pri:
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

SONART REKORDI

Lepe Melodije!

St. M571—Na Marljance, polka
Kje so moje rožice
Marička pegla—polka
Daquesne University
tamburica orkester

St. M575—Terezinka polka
Na planincah—valček
Jerry Koprivšek in orkester
Za toz, cenik in cene plošč se
obrnite na: JOHN MARSHALL
Co., 251 W. 42nd St., New York

pisal uradni akt o tej tragediji, katerega so sicer potem hitro odstranili. Niso pa mogli odstraniti Černoškovega spomina in ker mu kot Čehu niso brezpogojno zaupali, so ga penzionirali s polno plačo pod pogojem, da o dogodku strogo molči in da zapusti Dunaj vedno in da živi mirno v majhnem podezelskem mestecu Prostejovu na Moravskem. Obljuba je tudi vsaj navidezno držal, četudi ne absolutno. Pod obtožbami okolišninami je bilo to takrat seveda najboljšje, kar je mogel storiti, saj je le predobro vedel, da dokazov pred pretekem 50 let nihče ne more doprinese in bi si le nakopal neprijetnosti in gmotno škodo, če bi kaj predčasno podal v javnost.

Zanimivo je, da je Černošek vedno prenočeval, kadar je prišel v onih letih na Dunaj, vedno v neki privatni hiši v VIII. okraju (Josefstadt), ne pa v hotelu. Še bolj zanimivo je, da je bilo to baš v hiši Trautschulgasse 3, kjer je bilo stanovanje takrat še živčnega njegovega in nekdanjega šefa Ferdinanda von Gorup von Besanez, ki je umrl pred kakimi 14 leti. Zanimivo je tudi, da Gorup ni nikdar omenil besede, dokler je živel cesar Franc Jožef. Po vojni pa so se večkrat shajali pri njem, ko je stanoval v Tulpen-gasse 2, ne daleč od prejšnjega stanovanja. Po izjavi Andrejke in Arha, je Gorup vedno rekel, če je prišel nagovor o tem dogodku, da Černošek bolj ve, kakor on in se na njegova lahko zanesejo. Vdova von Gorup še menda živi. To sklepam iz pisma nečakinje Štefke Ferman, ki je datirano 6. januarja 1938, v katerem omenja, da je bila pri Heddy na obisku in da se stanujejo skupaj v Tulpen-gasse. Heddy (Hedvig) je sinaha gospe Johanne von Gorup, žena sina Fridricha.

Dolga leta nisem vedela Černoškovega pravega imena, ker so ga vedno nazivali le "Pepik." Slučajno je enkrat prišel Jože Petrič, slovenski novinar, ki je živel dolgo let na Češkem in vprašal za Černoška. Pa kdo je to? No, Pepik Černošek. Par minut pozneje je res prišel Černošek. Tako sem prvič zvedela. Pozneje mi je Arh povedal, da se Pepik piše pravilno Jožef Černošek.

Kako nevarna je bila takrat

pisal uradni akt o tej tragediji, katerega so sicer potem hitro odstranili. Niso pa mogli odstraniti Černoškovega spomina in ker mu kot Čehu niso brezpogojno zaupali, so ga penzionirali s polno plačo pod pogojem, da o dogodku strogo molči in da zapusti Dunaj vedno in da živi mirno v majhnem podezelskem mestecu Prostejovu na Moravskem. Obljuba je tudi vsaj navidezno držal, četudi ne absolutno. Pod obtožbami okolišninami je bilo to takrat seveda najboljšje, kar je mogel storiti, saj je le predobro vedel, da dokazov pred pretekem 50 let nihče ne more doprinese in bi si le nakopal neprijetnosti in gmotno škodo, če bi kaj predčasno podal v javnost.

Zanimivo je, da je Černošek vedno prenočeval, kadar je prišel v onih letih na Dunaj, vedno v neki privatni hiši v VIII. okraju (Josefstadt), ne pa v hotelu. Še bolj zanimivo je, da je bilo to baš v hiši Trautschulgasse 3, kjer je bilo stanovanje takrat še živčnega njegovega in nekdanjega šefa Ferdinanda von Gorup von Besanez, ki je umrl pred kakimi 14 leti. Zanimivo je tudi, da Gorup ni nikdar omenil besede, dokler je živel cesar Franc Jožef. Po vojni pa so se večkrat shajali pri njem, ko je stanoval v Tulpen-gasse 2, ne daleč od prejšnjega stanovanja. Po izjavi Andrejke in Arha, je Gorup vedno rekel, če je prišel nagovor o tem dogodku, da Černošek bolj ve, kakor on in se na njegova lahko zanesejo. Vdova von Gorup še menda živi. To sklepam iz pisma nečakinje Štefke Ferman, ki je datirano 6. januarja 1938, v katerem omenja, da je bila pri Heddy na obisku in da se stanujejo skupaj v Tulpen-gasse. Heddy (Hedvig) je sinaha gospe Johanne von Gorup, žena sina Fridricha.

Dolga leta nisem vedela Černoškovega pravega imena, ker so ga vedno nazivali le "Pepik." Slučajno je enkrat prišel Jože Petrič, slovenski novinar, ki je živel dolgo let na Češkem in vprašal za Černoška. Pa kdo je to? No, Pepik Černošek. Par minut pozneje je res prišel Černošek. Tako sem prvič zvedela. Pozneje mi je Arh povedal, da se Pepik piše pravilno Jožef Černošek.

Kako nevarna je bila takrat

pisal uradni akt o tej tragediji, katerega so sicer potem hitro odstranili. Niso pa mogli odstraniti Černoškovega spomina in ker mu kot Čehu niso brezpogojno zaupali, so ga penzionirali s polno plačo pod pogojem, da o dogodku strogo molči in da zapusti Dunaj vedno in da živi mirno v majhnem podezelskem mestecu Prostejovu na Moravskem. Obljuba je tudi vsaj navidezno držal, četudi ne absolutno. Pod obtožbami okolišninami je bilo to takrat seveda najboljšje, kar je mogel storiti, saj je le predobro vedel, da dokazov pred pretekem 50 let nihče ne more doprinese in bi si le nakopal neprijetnosti in gmotno škodo, če bi kaj predčasno podal v javnost.

Zanimivo je, da je Černošek vedno prenočeval, kadar je prišel v onih letih na Dunaj, vedno v neki privatni hiši v VIII. okraju (Josefstadt), ne pa v hotelu. Še bolj zanimivo je, da je bilo to baš v hiši Trautschulgasse 3, kjer je bilo stanovanje takrat še živčnega njegovega in nekdanjega šefa Ferdinanda von Gorup von Besanez, ki je umrl pred kakimi 14 leti. Zanimivo je tudi, da Gorup ni nikdar omenil besede, dokler je živel cesar Franc Jožef. Po vojni pa so se večkrat shajali pri njem, ko je stanoval v Tulpen-gasse 2, ne daleč od prejšnjega stanovanja. Po izjavi Andrejke in Arha, je Gorup vedno rekel, če je prišel nagovor o tem dogodku, da Černošek bolj ve, kakor on in se na njegova lahko zanesejo. Vdova von Gorup še menda živi. To sklepam iz pisma nečakinje Štefke Ferman, ki je datirano 6. januarja 1938, v katerem omenja, da je bila pri Heddy na obisku in da se stanujejo skupaj v Tulpen-gasse. Heddy (Hedvig) je sinaha gospe Johanne von Gorup, žena sina Fridricha.

Dolga leta nisem vedela Černoškovega pravega imena, ker so ga vedno nazivali le "Pepik." Slučajno je enkrat prišel Jože Petrič, slovenski novinar, ki je živel dolgo let na Češkem in vprašal za Černoška. Pa kdo je to? No, Pepik Černošek. Par minut pozneje je res prišel Černošek. Tako sem prvič zvedela. Pozneje mi je Arh povedal, da se Pepik piše pravilno Jožef Černošek.

Kako nevarna je bila takrat

pisal uradni akt o tej tragediji, katerega so sicer potem hitro odstranili. Niso pa mogli odstraniti Černoškovega spomina in ker mu kot Čehu niso brezpogojno zaupali, so ga penzionirali s polno plačo pod pogojem, da o dogodku strogo molči in da zapusti Dunaj vedno in da živi mirno v majhnem podezelskem mestecu Prostejovu na Moravskem. Obljuba je tudi vsaj navidezno držal, četudi ne absolutno. Pod obtožbami okolišninami je bilo to takrat seveda najboljšje, kar je mogel storiti, saj je le predobro vedel, da dokazov pred pretekem 50 let nihče ne more doprinese in bi si le nakopal neprijetnosti in gmotno škodo, če bi kaj predčasno podal v javnost.

Zanimivo je, da je Černošek vedno prenočeval, kadar je prišel v onih letih na Dunaj, vedno v neki privatni hiši v VIII. okraju (Josefstadt), ne pa v hotelu. Še bolj zanimivo je, da je bilo to baš v hiši Trautschulgasse 3, kjer je bilo stanovanje takrat še živčnega njegovega in nekdanjega šefa Ferdinanda von Gorup von Besanez, ki je umrl pred kakimi 14 leti. Zanimivo je tudi, da Gorup ni nikdar omenil besede, dokler je živel cesar Franc Jožef. Po vojni pa so se večkrat shajali pri njem, ko je stanoval v Tulpen-gasse 2, ne daleč od prejšnjega stanovanja. Po izjavi Andrejke in Arha, je Gorup vedno rekel, če je prišel nagovor o tem dogodku, da Černošek bolj ve, kakor on in se na njegova lahko zanesejo. Vdova von Gorup še menda živi. To sklepam iz pisma nečakinje Štefke Ferman, ki je datirano 6. januarja 1938, v katerem omenja, da je bila pri Heddy na obisku in da se stanujejo skupaj v Tulpen-gasse. Heddy (Hedvig) je sinaha gospe Johanne von Gorup, žena sina Fridricha.

Dolga leta nisem vedela Černoškovega pravega imena, ker so ga vedno nazivali le "Pepik." Slučajno je enkrat prišel Jože Petrič, slovenski novinar, ki je živel dolgo let na Češkem in vprašal za Černoška. Pa kdo je to? No, Pepik Černošek. Par minut pozneje je res prišel Černošek. Tako sem prvič zvedela. Pozneje mi je Arh povedal, da se Pepik piše pravilno Jožef Černošek.

Kako nevarna je bila takrat

pisal uradni akt o tej tragediji, katerega so sicer potem hitro odstranili. Niso pa mogli odstraniti Černoškovega spomina in ker mu kot Čehu niso brezpogojno zaupali, so ga penzionirali s polno plačo pod pogojem, da o dogodku strogo molči in da zapusti Dunaj vedno in da živi mirno v majhnem podezelskem mestecu Prostejovu na Moravskem. Obljuba je tudi vsaj navidezno držal, četudi ne absolutno. Pod obtožbami okolišninami je bilo to takrat seveda najboljšje, kar je mogel storiti, saj je le predobro vedel, da dokazov pred pretekem 50 let nihče ne more doprinese in bi si le nakopal neprijetnosti in gmotno škodo, če bi kaj predčasno podal v javnost.

RAZGLEDNIK

Piše Anna P. Krasna

RAZMERE NA PORTO RIKU

Ni dolgo tega, ko je Burton Heath opisal neznosne razmere, ki vladajo na slikovitem otoku Porto Rico, na Karibejskem morju. Ta otok je posest Združenih držav.

Na otoku je črna klima; toda odkar je bil v letu 1928 tam divjal strašen hurikan, je ljudstvo stradalo. Od dveh milijonov prebivalcev, ki žive na tem otoku, je le malo tako srečnih, da imajo dovolj hrane in drugih življenjskih potrebščin.

Vojna je položaj še poslabšala, tako da delavci, ki so upostleni pri gradnji utrdb in drugih vojaških in mornariških podvzetij, ne premorejo več, kot po ene hlače, par sraj, kakšen star slamič in morda par čevljev. Njih družine žive v kolibih zgrajenih iz zmetanih skupaj iz materijala, kakoršnega so uporabljali za časa Hoov-

vsaka takozvana indistriketnost o tej zadevi za višjega uradnika, nam kaže usoda Slovenca Dr. Martuani, ki je po 15 letih izgubil svojo službo v dvorni knjižnici, ker so merodajni čini telji na dvoru zvedeli, da je obiskal Černoška na Češkem v času svojih počitnic.

Neka Angležinja je izdala precej natančno knjigo o mayerlinški zadevi. Sumili so dr. Martuani, da je on dal pisateljici neke podatke o tej aferi. Če je bil sam upravičen, ne vem. Vsekakor je bil Martuani odpuščen kot kustos dvorne knjižnice. Pozneje je dobil službo na deželnem muzeju v Ljubljani, polno zadoščanje pa šele po vojni v Jugoslaviji. Kakor znači ime, je bil dr. Martuani potomec laških prednikov, ki so pred mnogimi desetletji prišli v Slovenijo, na je bil popoln in navdušen Slovenec.

V družbi Andrejke, ki je dostikrat prišel k moji teti, Ljudmili Krek na Wahrung, so bili dostikrat zelo zanimive osebe, večinoma oficirji. Tako neki drugi Čeh, Wenzel Wolf, Fridrich Janković, Heinrich Baltazzi, ki je bil baše brat Marije Vetsere, grof Dioniz Draško-vič, ki se je poročil z Julijo, nastarejšo hčerjo kneza von Montenuova, pa je kakih pet let pozneje umrl in sicer v zimi leta 1909, nekaj tednov pred bojem Nika. Kiss von Lottebe, ki je bil mož Kate Schmitt, ki je bila nečrta Franca Jožefa. Tudi major Eugen Szimitz, ki je služil z Andrejko pri cesar-

Na otoku se pridružuje sladkorni trs, tobak, kava, ananase (pineapples), pomaranče, grapefruit — vse, ki je prej donosalo vsaj nekaj dohodkov, sedaj pa še tega ni moč izvažati zaradi vojne stanja. Tudi rudnine se nahajajo v zemlji, a kljub temu se mede kri-

vdo za neznosno stanje prebivalstva na nezadostno naravno bogastvo otoka in prebivalstvo. Pravijo, da bi mogla biti situacija rešena samo, ako se reducirata število prebivalstva ali pa z direktno gnotno pomočjo ozir. gnotnim vladnim nakazilom.

Na Puerto Riku živi samo okrog pol milijona črnecv, ostalo prebivalstvo je belokožno. Otok je odkril Kristof Kolumbus v letu 1499. V letih 1509-1511 je prešel po zaslugi Ponce de Leona v špansko posest, ter je ostal pod špansko oblastjo do leta 1898, ko ga je za časa špansko-ameriške vojne, zavzel general Miles, nekar je po zaključeni vojni prešel v ameriško posest. V letu 1917 je bilo Portoricanom podeljeno ameriško državljanstvo.

Na otoku imajo politično stranko pod vodstvom Luis Munoz Marina, ki je znana pod imenom "Bread, Land, Liberty" — popularna stranka. Ta bi rada prinesla otočanom nekaj ameriški new-deal, pa dašijo vse skupaj razmere, ki postajajo vsak dan slabše. Mnogi se z revščino ljudstvo, kolibe, boleznimi, izmoranca in nad vsam tem plapolata zvezdnata zastava. Poznavalci teh žalostnih razmer menijo, da bo morala Amerika nekaj ukreniti za to zapuščeno ljudstvo in to kralju.

Na otoku se pridružuje sladkorni trs, tobak, kava, ananase (pineapples), pomaranče, grapefruit — vse, ki je prej donosalo vsaj nekaj dohodkov, sedaj pa še tega ni moč izvažati zaradi vojne stanja. Tudi rudnine se nahajajo v zemlji, a kljub temu se mede kri-

vdo za neznosno stanje prebivalstva na nezadostno naravno bogastvo otoka in prebivalstvo. Pravijo, da bi mogla biti situacija rešena samo, ako se reducirata število prebivalstva ali pa z direktno gnotno pomočjo ozir. gnotnim vladnim nakazilom.

Na Puerto Riku živi samo okrog pol milijona črnecv, ostalo prebivalstvo je belokožno. Otok je odkril Kristof Kolumbus v letu 1499. V letih 1509-1511 je prešel po zaslugi Ponce de Leona v špansko posest, ter je ostal pod špansko oblastjo do leta 1898, ko ga je za časa špansko-ameriške vojne, zavzel general Miles, nekar je po zaključeni vojni prešel v ameriško posest. V letu 1917 je bilo Portoricanom podeljeno ameriško državljanstvo.

Na otoku imajo politično stranko pod vodstvom

Kratka Dnevna Zgodba

P. ALBALA:

Sestra četnika

Ostre plavo sive oči nemškega polkovnika so sijale hladno kakor steklo.

"Da, taki prestopki se morajo prunorne kaznovati. Enkrat za vselej morajo te trde uporniške glave pripoznati, da se morajo pokoriti naši volji in sili."

"Ali deklica ima komaj 15 let. Smemo-li izvršiti smatno kazen nad takim detetom?" uporekta mlajši častnik.

Polkovnik mu prestrizal besedo.

"Glej, kakor da bi vas očaralo, to sicer, izvanredno lepe deklice!" In čez trenutek hitro dostavi.

"Se vidi, mladi prijatelj, da niste še popolnoma obvladali oziroma razumeli nauk 'novega reda' v Evropi. Dete, dete petnajstih let! To je banditska, uporniška kri. Kaj ne veste, da je v začetku te zime, moj starejši kolega, general X. poslal v smrt več kot sto učencev krogujevske gimnazije samo tako uporniške seme, da pokaže s primerom, kako se mora volja Raljha spoštovati. Mora vam enkrat biti jasno, da se mora te puntarje iztrebiti, popolnoma iztrebiti. Da bi bil sli šal pri zaslišanju izjave te smrkolinke 'Čitala sem, in jako prišla se mi 'Kitajska trilečija' od Pearl Bucko-ove, 'Tajna Kitajske' od Kiše, 'Bivši ljudje' od Maxima Gorkija."

Kako se ta balkanska druhal napaja z demokratsko boljše-viškim trupom. Ne čitajo pa naše sijajne nacistične pisatelje, nego samo to kugo."

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Popolnoma pravilno mislite — moramo biti tedaj strogi," doda mlajši častnik in se tudi da popravi nepovoljno mišljenje, ki ga je mogoče predpostavljati o njem dobil, ker ni pokazal dovolj razumevanja v izvrševanju "primerne kaznovanja" ter doda:

"Ker pravite, da imamo že en primer..."

"Kaj en primer," se nasmeje polkovnik. "Stotine, tisoče primerov, a ne samo enega. Ne le tukaj v Srbiji, ampak vsepovsod, kamor so prišle naše vojske, da uvedejo mir in red. Da, odločeno je: Nadežda Djurđić, bo ustreljena in z njo še osem njenih tovarišic, somišljenk, ker so poskušale, da dostavljajo pomoč jugoslovanskim četnikom."

V nazli, mračni in zadušljivi celici beograjske jetnišnice se je stiskala v enem kotu mlada deklica. Temno je, ali Nadežda ni strah. Ne, njo samo zebe, jako zebe in njeni zdravi zobje sklepečejo od mraza. Vsa zlomljena je, vse telo jo boli od težkega pretepanja, ki ga je izdržala, ker so ji hoteli izsiliti, da bi izdala imena svojih tovarišic. Toda ona ni klonila. Molčala je kot grob.

Dekle se tužno nasmehe, a že jo objame žalost. V sebi čuti silno žalost; žalost za svojo mater.

"Kaj dela sedaj moja mama?" misli Nadežda. "Četudi je pozna noč, ona hodi po hladni ulici, si lemi v nemoči puste in joče. Skoraj leto dni, odkar so Nemci pogazili našo zemljo, ujeli in odpeljali očeta a vseeno ona ne obupa..."

In Nadežda se vse spomni, kako se je to dogodilo, kako je prišla v to temno celico. Spomni se, kako je oče odšel v vojsko, kako se je v zori 6. aprila iztrgala iz sna ob žvižganju in pokanju tisočerihih bomb, s katerimi so nemška letala zasipavala Beograd. Spomni se, kako je mati z njo in šestimi otroci vsa iz sebe iskala zavetišča po kletah sosednjih hiš, katere je eno za drugo objemal požar. Spomni se, kako je po mnogih takih strašnih napadih iz zraka, vkorakala nemška vojska, v Beograd, v njih dragi Beograd in so od takrat za vse stanovalece prestolice nastali črni dnevi. "Prekleti! — prekleti!" je šepetala vsakokrat nje na mati, kadar je začela nemiško vojsko korakati po ulicah. In za vse grozote, strah in pomanjkanje ki je vladalo — za vse to so bili krivi samo oni, ti prokleti Nemci!

Nekoga dne je Nadežda pohitela v zori da zavzame mesto v neskončni vrsti pred pekarno,

da bi prinela za svoje mlajše bratce in sestrice malo kruha, predno gre v šolo. Mladič, ki je stal blizu, ji je stisnil v roko listič, ki ga je Nadežda hitro skrila in ga je potem s slastjo prečitala svojim tovarišicam, učenkam četrtega razreda gimnazije. Nekaj dni pozneje ji je drugi znanec pridral "Glasilo narodnega osvobodilnega pokreta," kakor tudi "Vesti o vojski."

Kmalu je 15 letna deklica bila uvedena v knog mladih dijakov in dijakinj, kateri so se prijavljali, da prisostvojo na pomoč braniteljem narodne časti in svobode, neustrašljivim četnikom.

Dražja Mihačević se s svojimi četniki bori kakor lev in zadaja težke udarce osvobodnemu osvoboditelju. In naj bi žene in dekleta sedele križanih rok, kadar se njihovi bratje in očetje vržejo v žrtvenik? Kaj one, da bi jim ne pomagale?

Starejše tovarišice, katere so že prej bile stalno v zvezi s četniki, katere so jim stalno pripadale vesti o gibanju in pripravih sovražnika, zbiralne in nosile jim hrano, obleko in streliivo, objemale so Nadeždi, da so četniki stalno v bojih. Mnogi od najboljših junakov pogineli, mnogi pa so ranjeni. Ranjenim četnikom je treba pomagati, zato je potrebno večje število prostovoljnih strelnic, katere morajo iti v gorovje, v nedostopne kotline, klanca in gozde, kjer se nahajajo četniški oddelki. Najprej pa so potrebni zdravniki. Takega zdravilnega materiala je svoj čas pričela Jugoslavija v velikih količinah. Napadali so ves ta material zaplenili in ga uporabljajo samo za svoje ljudi. Ta material treba na kak način nabaviti in dovesti ga borcem v "Otok Svobode" to so tisti kraji, kjer vladajo četniki.

Mlada dekleta so dokaj iznajdljiva. Brez bojazni pred nevarnostjo, so si one zamislile načrt. Najbolj priporočljivo v tem slučaju so tečaji za prvo pomoč. Njih starejše tovarišice, učenke demicine in lekarstva, dajale so jim dragovoljno poduk. Pred nosom Gestapo, po raznih beograjskih hišah, so se održavali tečaji prve pomoči, na katere so mlada dekleta redno prihajala. Druge njene tovarišice so bile uslužbene na Higijenskem zavodu v Beogradu. Ali je greh medicinski material, katerega je svojčas

nakupila Jugoslavija za svoje sinove, dostaviti onim, ki so daleč od svojih domov v gorovju in po gozdovih? In te mlade uradnice Higijenskega zavoda so obilno dobavljale zdravila in instrumentov svojim tovarišicam, katere so ves ta material nosile bojevnikom. Dražja Mihačevića.

Kdo zna kako dolgo je trajala ta "služba za narod," kakor so jo nazivale mlada jugoslovanska dekleta; ali "veleizdaja, puntanska in komunistična akcija," kakor so jo nazivali Nemci. Toda nekega jutra, ko je Nadežda skrivaj odšla iz svoje hiše in v družbi svojih osmih tovarišic se napetila v gorovje Kosmač, daleč okoli 50 milj južno od Beograda, so jih nemški policisti ustavili. Dekleta so se izgovarjala, da gredo iskat hrane na deželo, katere tako primanjkuje v mestu.

Stražniki pa so jih natančno preiskali in — glej čudo! — pred krili, v nogavicah, celo zavazano v laheh so se pokazala zdravila, igle za injekcije, obveze itd. Jasno je bilo takoj, komu je vse ono namenjeno in od kod to izvira. Nadežda in njene tovarišice so bile vržene v zapor.

Beograjski časopisi, ki so sedaj popolnoma v rokah Nemcev, so javili veliko novost: "da se je prišlo na sled veliki komunistični in prevarni akciji." Navedena so mnoga imena. Nadežda je vedno na prvem mestu. Njihova usoda je zapetena.

In mlado dekle, velikih temnih oči, bledega lica, sedee vsa zlomljena v kotu svoje celice, globoko razmišlja.

"To kar sem naredila, vendar ni nobeno zlo. Mislim, da bi me celo moja mati za to pohvalila. Samo, čudno je to na svetu; ono kar oni mislijo, da je dobro in pohvalno, drugo smatrajo, da je zločin, ki ga je treba kaznovati. Meni ni mar, če bom kaznovana, sladko je trpeti za one, ki se jih ljubim. Samo, da bi mogla pomagati našim četnikom. Sama, da bi se mama preveč ne žalostila zaradi mene. Toda jaz nisem sanja, mnogo jih je, na stotine in tisoče mojih tovarišic, ki bodo nadaljevala delo, katero meni ni uspelo. Vedno sem želela, da ne zaostanem za onimi našimi junakinjami iz preteklosti, katerim je bila svoboda najdražja."

In kadar bodo tukaj v svojih bodnih državah Amerike naše ljubeznive čitateljice čitale to pretresljivo povest o mladem jugoslovanskem dekletu, katero že davno krije hladna zemlja, vsled strelav nemških okrutnežev — naj bodo uverjene da poleg Nadežde Djurđić, jih je še cele legije jugoslovanskih deklet, ki so pripravljene žrtvovati svoja mlada življenja za svobodo svojega naroda.

Ime Nadežda je čisto slovensko. Takšna dekleta, ki se žrtvujejo za svoj ideal, so sedanja nada človeštva.

A kaj so čitateljice te tužne povesti, v mirni Ameriki, do-prinesle za našo narodno stvar? Naj si izprašujejo v tem pogledu svojo vest.

AMERIŠKO INŽENIRSTVO PRESEGLO VSE REKORDE LETA 1942

Ameriški inženirski genij napenjajo vse svoje zmožnosti vsled zahtev vojnega programa. Je presegel vse rekorde v hitrem izvedenju težkih konstrukcij tekom leta 1942.

Ne le v produkciji prvovrstnega vojnega materiala, kot so ladje, letala, topovi in tanki, je bil ta rekord neprekosljiv, kakor naglašuje buletin Narodnega zemljepisnega društva, marveč tudi, kar se tiče razvoja naprav, ki so to produkcijo omogočile, kakor na primer razširjenosti tovarn, gradnje delavskih stanovanj, ladjedelnic, jezov za vodnoelektrično silo, postavljanje cevni prog za petrolej in gazolin.

Produkcija vojnih materialov se je približno cenila na 47 milijonov dolarjev. Za ta ogromni znesek so oborožene sile dobile 49.000 letal, 32.000 tankov in motoriziranih topičarskih enot, 17.000 proti letalskih topov in 8.000.000 ton trgovskih ladij. Ker skoraj polovica te skupne produkcije je prišla ven iz tovarn in delavnic tekom zadnjih štirih mesecev leta 1942, nam nudi to nekak pojem o postopno rastoči vojni moči ameriške vojske in naznanja celo vrste uspehe, ki naj se dosežejo tekom leta 1943.

Avtomobilna industrija je na pravila presenetljiv rekord. Ko je začetkom leta skoraj popolnoma prenehala izdelovati privatne avtomobile, je hitro spreminila svoja orodja in razširila svoje tovarniške zgradbe. Tako je bila inudstria hitro preobrnjena v vojno inudstrio in ji ga bila predkazana skoraj ona četrtina vse produkcije tovarniške materiala, takorekoč vsa produkcija vojaških avtomobilov in hitro prevzema skoraj tri četrtine vse produkcije aeroplanskih motorjev in skoraj polovico produkcije vseh Diesel motorjev, mitraljez in tankov.

Aeroplanska industrija, ki je imela za seboj manj izkušnje v produkciji na veliko, je vendarle koncem leta dosegla izgotovitev kakih 5.000 letal na mesec. Nasproti avtomobilski inudstriji, izdelovalci aeroplanov so imeli večje probleme pred seboj, ker so bili stalno prisiljeni napravljati nove načrte in zgraditi večja borilna in

vovati svoja mlada življenja za svobodo svojega naroda.

Ime Nadežda je čisto slovensko. Takšna dekleta, ki se žrtvujejo za svoj ideal, so sedanja nada človeštva.

A kaj so čitateljice te tužne povesti, v mirni Ameriki, do-prinesle za našo narodno stvar? Naj si izprašujejo v tem pogledu svojo vest.

"... help me win MY Victory"

Kaj moremo pričakovati od bodočnosti?

Upanje na bodočo zmago v boju proti otroški paralizi je veliko. Toda to upanje ni odvisno samo od mož in žena, ki vodijo raziskavanja in vežbanja, ki so potrebna za zmago nad boleznijo. Odvisno je od vas in od vseh vaših sosedov, ki vedo, da je to v resnici vaša borba. Po odboru za proslavo predsednikovega rojstnega dne imate priložnost za to delati in pomagati pobijati otroško paralizo.

JUTRIŠNJA AMERIKA BO TAKO MOČNA, KOT SO DANAŠNJI OTROCI

(Slovenian)

VESELJE OB VRNITVI SINA.

Mr. Ignac Zajc, ki stanuje v Ridgewood, L. I. ima 3 sinove in dva sta v ameriški armadi.

Sem pa tam pa prihajata domov na obisk, pa vedno ne sporočita, kdaj bosta prišla. In tako se je zgodilo v soboto pozno popoldne, da je nekdo potrkal na vrata. Mrs. Zajc se najprej obda in pokliče svojega moža, naj pogleda, kdo more trkati. Pri vratih vpraša, kdo je in od zunaj se zasliši: "Jaz". Oče pa sinovega glasa ni spoznal in ga še enkrat vpraša in pri drugem odzivu spoznal glas svojega sina.

Da se pospeši produkcija, so se normalne stavbene gradnje več kot podvile tekom leta širrom vse dežele. Skupaj so dosegli rekord 15 milijonov, največji rekord v zgodovini. Gradnje velikih vojaških izvežbalšč so bile hitro dokončane. Orjaški projekti čudovitega obsega so bili započeti in deloma dovršeni.

Razvoj ladjedelnic na obeli obalah predstavlja enega izmed odličnih uspehov leta. Iz največjih ladjedelnic sta bili spuščeni na morje dve ogromni bojni ladji 50.000 ton. Štiri nosilke letal 25.000 ton so bile spuščene na morje in gradnja dvanaestorice jih je bila započeta. Tonaža trgovskega brodivja je porastla od ene ladje vsak drug dan v lanskem januarju, do več kot tri ladje na dan od zadnjega septembra naprej. Dodatno so ameriške ladjedelnice izgotovile korvete za spremljanje konvojov in mnogih drugih vrst brodov, izumljenih od ameriških inženirjev.

Največji vodopad v Severni Ameriki, ki ga z vodo zalaga največje umetno jezero na svetu, je postal dejstvo, ko je bil Grand Coulee Dam dovršen zadnjega junija. Zadosti cementa je šlo v konstrukcijo tega jezga, da bi se bila z istim zgradila cesta na štiri proge avtomobilov od ene obali do druge čez ves kontinent.

Tekom leta 1942 so tudi znatno napredovali razni projekti federalnega reklamacijskega urada za irigacijo raznih suhih pokrajin na Zapađu.

Te in enake gradnje so na čast naprednemu ustvarjajočemu duhu ameriških inženirjev in se že pripravljajo načrti za projekte, ki bodo še bolj vzbujali občudovanje sveta.

Sedaj 35c
Dva komada za 70 centov.
Naročite lahko tudi nede.

Slovenic Publishing Co.
216 West 18th St., New York

Note

PIANO-HARMONIKO ali KLAVIR

BREEZES OF SPRING
TIME OF BLOSSOM (Ovrali čas)
SLOVENSKI FANTJE
VSE BOM PRODALA
VO JEZERU
K O L O
OHIO VALLEY
SYLVIA POLKA
TAM NA VRINI GREDI
MARIBOR WALTZ
SPAVAJ MILKA MOZA
ORPHAN WALTZ
DEKLE NA VRTU
OJ, MARIČKA, PEGLAJ
BARČICA
MLADI KAPETAN
GREMO NA STAJERSKO
STAJERIS
HAPPY POLKA
ČE NA TUJEM

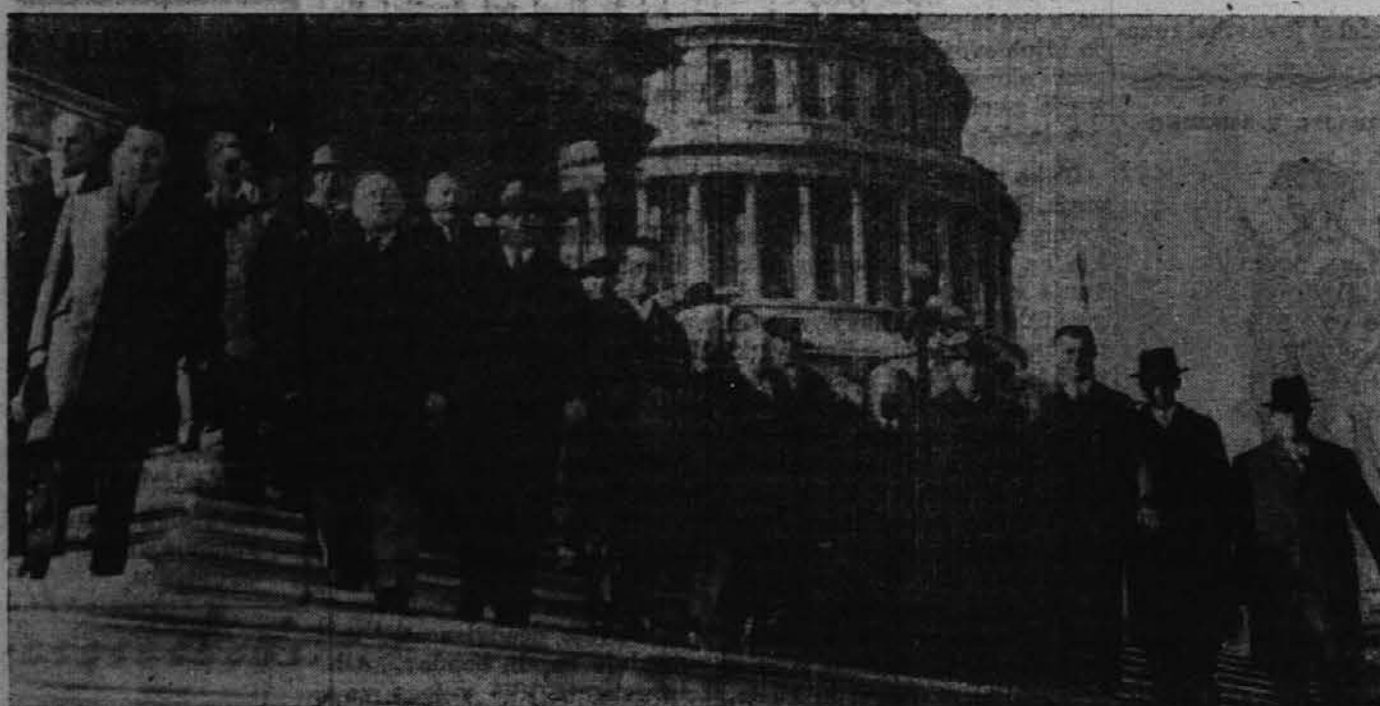
35 centov komad
3 za \$1.

MOJA DEKLE JE ŠE MLADA
Po 25c komad:

Naročite pri

KNJIGARNI
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

PRED OTVORITVIJO NOVEGA KONGRESA

Novi člani 78. kongresa pred Kapitolom v Washingtonu.

OTOK in STRUGA

Spisal: Dr. IVAN TAVČAR.

3

Drugo jutro potem je solnce prijazno sijalo na otoško graščino. Ponoči je deževalo in po drevesih so se še vedno lesketale debele kaplje. Po grajskem vrtu sta se zopet sprehajali grofinja Ana in njena sestra grofica Eliza. Več let že ni bilo gospode v grad. Letos, ko so bili tisti žalostni spomini že nekoliko pozabljeni, je prišla grofinja Ana ter povabila k sebi tudi sestro Lucijo. Le-ta je bila pred letom postala vdova, in morila jo je še vedno bolelost po matrem možu. Bil je v visoki vladni službi; zastopal je vlado dolgo vrsto let v deželi, skoraj na meji ležeči. Eliza pa je bila z radostjo sprejela povabilo svoje sestre ter s svojo hčerjo prišla na Otok. Na deželi, v prijetni prirodi, je upala zdravila potrti svoji duši.

Tudi drugo jutro potem sta torej grofici hodili po vrtu ter si tožili svoje gorje. V sobi, v stolpu tik vode stoječem, pa sta tedaj pri oknu sloneli domača kontesa Serafina in njena sestrična kontesa Lucija. Mladi, in komaj iz otročjih let odrasli, nista vedeli, kaj da je žalost. In spominov preteklih, ki bi ju bili morili, tudi nista poznali. Glasno govoreč sta zrla v temno vodo pod seboj, ki se je ravno pod oknom vrtila v velikanskem krogu ter sukala velike pene po svoji vršini. Kruh sta metali ribam, da se s s hruščem trgale zanj.

V prvem jutranjem delu pa ji je premotil nekdo, na koga nista čisto nič mislili. Onstran ob bregu se je prikazal namreč ravno tedaj človek, na konju sedeč. Počasi je prijezdil iz smrekovega gozda ter leno sedel v sedlu. Živinče, katero je jezdaril, je bilo koščeno, iztegnjeno in, kakor je bilo videti, slabo rejeno. Jezdec je bil visoke postave in širokih pleč; obleka pa se mu je videla, kakor da bi pogrešala strežarja, ki bi iztočel prah iz uje. Široki klobut, ki si ga je bil potisnil nizko čez čelo, pa je bil že tako odločno star in umazan, da se je moralo to že prvi hip opaziti. Konj in jezdec sta se med potem v mokrem gozdu oškropila z blatom, tako da sedaj nikakor nista bila v stanu, pri mladem žensku napravljati romantičnega vtisa.

Leno je torej prijezdil iz gozda. Zaslišivši smeh dekliški, pa se je takoj iztegnil v sedlu in obrnivši se proti stolpu kontesama pokazal svoj obraz. Temna brada mu je obseščevala od sonca zarjavelo lice, pod čelom pa so se mu žarile svetle oči. Opazivši gospodo, je takoj dvignil bič ter udaril z vso silo po konju. Živinče, nepričakovano udarjeno, se je spelo ter divje povzdignilo glavo. Ali potem se je izpuščilo v oster tek in, kakor bi trenil, je čudni ta jezdec zopet izginil mimo grada v smrekov gozd. Gospodični sta bili umolkni.

"Kdo je to?" povprašala kontesa Lucija.

"Izvedeli bodeva takoj." Kontesa Serafina je pristopila k mizi in pozvonila. V sobi je prihitel strežaj. Vprašan, kdo da je bil jezdec, je odgovoril da je moral biti edino le baron iz Struge. Ko je strežaj odšel, je dejala domača kontesa veselo:

"Kako krasno! Sedaj tega pustega svetnika ne bode doma. Bog ve kam gre v goro zdraviti kakaga kmetškega bolnika. Midge pa si sedaj lahko ogledava tisto Strugo in kar je v nji. Doma ga ni in čisto sva brez skrbi."

"Saj res, saj res!" je hitela kontesa Lucija. "Le umno in skrivno čez vodo, da naju nihče ne bo videl."

Bili sta mladi, lahkoživni, in kar jima je v glavicah vzklopelo, se je moralo takoj izvršiti. Urno sta se napravili, na mizi pa pustili list, v katerem je bilo povedano, da sta se šli sprehajati. Potem sta tiho in tiho stopnili na stopnice, čez vrta po skrivni stezi, in čez most na ono stran v smrekov gozd. Tam pa sta sedli na mah in se otročje radovali, da se jima je tako lepo posrečilo skrivnostni ta izlet.

Po slabi poti sta odšli proti Strugi. Ponočno deževanje je bilo napravilo mnogo blata. Če sta hoteli priti s suho nogo dalje, sta morali laziti po gošči. Umazali sta si dolgo obleko in tu in tam je ostalo tudi kaj na trnju. Ali vedno sta se smejali in ni eni ni prišlo na misel, da bi se vrnila.

"To bode mama gledala, ko naju ne bo nikjer!" je izpregovorila Serafina.

"To naju bodo iskali. Vsi strežaji bodo morali prelaziti gozdove!" se je smejala Lucija.

"Morda mislijo, da sva padli v vodo!"

"Že davno sem hotela videti Strugo."

"In ta baron, ali si videla, kako je bil umazan?"

"In na kakem konju je sedel!"

"In kako je gledal, ko je naju opazil?"

"To pa vem, da se boji žensk, ta divjak! In kako gledal!"

"Bog ve, kako gnezdo ima na tej svoji Strugi!"

"No, pa vsaj vidiva kralja!"

Pot se je zavila v hrastov gozd. Okrog nje so rastle visoki, stari hrasti, obrastli s tistim dolgim, nitkastim mahovjem. Žolne so tolke po njih in kobilarji se oglašali po vejah. Dekletoma pa se je tu silno krasno zdelo, in pri. li sta takoj doklepala, da so taki sprehodi mnogo lepši, kakor pa tisto lazenje okrog pod sitnim nadzorstvom.

Ko sta stopili iz gozda na travnik, je ležala Struga pred njima. Struga s svojo pedrtjo! Melanholičen vtis, ali tudi romantičen.

"Poglej, kako romantično!" je vzkliknila kontesa Lucija, ki se je bila napila iz romanc navdušenja do romantike.

"In cerkev imajo tudi," je pristavila Serafina. "V to morava tudi. No, pa saj pregledava vse, ker tako ni nobena doma."

"Kakšen kraljev stražar morda," je dejala še Lucija.

"Ali ta bo naju še vesel, ker tako vse leto ne vidi človeškega obraza."

Nikogar ni bilo opaziti v zapuščenem poslopju. Na širokem dvorišču je stalo nekaj vozov. Srčno sta šli skozi široka vrata. Tam pri hlevu je ležal na verigi priklenjen pes. Ali bil je tako star, da se vstal ni, ko sta se mu prikazali gospodični. Nekoliko piščet je greblo po dvorišču, potem pa se kokodakaje razpršile na vse strani. Človeka ni bilo videti nikjer.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

O UPORU SLOVENSKEGA NARODA

(JIC.) — Neomajna trdnost, borbenost in ogromne žrtve slovenskega naroda vzbujajo še dalje močnejši odmev v svetovni javnosti. Najvplivnejši ameriški list "The New York Times" prinaša izpod peresa publicista C. L. Sulzbergerja na uglednem mestu obširen članek, posvečen izključno Slovincem, ki da je žrtvam in trpljenju našega naroda simpatično in pravično priznanje. Resnica prihaja na dan — počasi začenja svetovna javnost spoznavati, da je naš narod vreden svobode in da jo kupuje z ogromnimi žrtvami in zaslugami za zavezniško stvar. Članek Sulzbergerja prinašamo v celoti:

Vstaja proti osišču plamti v Sloveniji.

V goratem ozemlju od Trsta in Soče do Madžarske, ter od Celovca do hrvaške meje, na ozemlju, ki je domovina preko milijona Slovincem, se nahajajo sile osišča zdaj v silnem boju, da bi si za večne čase varovale ne le svojo obsežno oblast in sistem vladanja, tem več zaščitile tudi svoje narode. Dozdaj miroljubno, visoko izobraženo in verno prebivalstvo teh krajev se je vesled tega zagnalo v srdito in zagrizeno politiko upora pod geslom: Slovenija ima stotine tisoč, toda deset tisoč guerilcev!

Pred vojno, ki je podrla Jugoslavijo, so se nahajale velike slovenske manjšine na laškem in nemškem ozemlju, deloma v krajih med Sočo, Trstom in Postojno, deloma pa v Južni Avstriji. Ko so Nemci zasedli Jugoslavijo, so si prilastili večji del severnih ozemelj ne neodvisne države, vključno važnega železniškega središča Maribor in tako zaprli v meji rajha 850,000 Slovincem. Italijani so dobili za nagrado jugozapadni del prestolnice Ljubljano in slovenskim prebivalstvom od približno 330,000 ljudi, medtem ko je pripadlo Madžarski 65,000 prekmurskih Slovincem.

Novi nacistični Gauleiter zasedenega ozemlja je orisal namen in cilj berlinske politike z naslednjo izjavo: "Od Fuehrerja Hitlerja sem dobil povelje: 'Napravite mi to ozemlje zopet nemško!' To bom tudi storil!"

Naselitev novih kmetov.

Par tednov pozneje je dodal: "Na jugu Stajerske bomo naselili novo kmečko prebivalstvo in sicer nemško. To bo obrambni zid Nemčije v tem delu Evrope. Rajh bo prevzel otroke od njihovih drugih leta naprej in skrbel za to, da bo njihova vzgoja zares in popolnoma nemška. Odpravili bomo tudi vsa stara verska naziranja in uvedli našo novo vero, vero nemške krvi in nemškega plemenca."

In Steindl si je zavil roka.

INVESTIRAJTE V AMERIKO

KUPUJTE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS AND STAMPS

ve, razpustil na tem katoliškem ozemlju meniške redove frančiškancev, jezuitov, kapucinov in benediktincev, ter odprl koncentracijska taborišča v Mariboru, Begunjah, Celju in na Laškem. Razglašal je mogočno združene zveze in zaplenil njihovo premoženje. Slovenski jezik je prepovedal v javnosti in celo v spovednici.

Preteklega avgusta so z dekretom iz Celovca razglasili, da je treba germanizirati vsa imena in uradno zapovedali spreminiti na primer Bogomil v Gottlieb, Bojan v Hermangoras, Slavka v Aloisia, Zlatica v Annelia. Vsem, ki bi se temu po velju upirali, to je, skoro celokupnemu prebivalstvu — groze z zapori in deportacijo. Tisoče so izgnali v Srbijo, toda ko so jih tam tako tople in prijazno sprejeli in ko so se nešteti izmed njih pridružili guerilcem, so to ustavili in zdaj izgnance pošiljajo le še na Poljsko ali pa v Rajh. Na stotine so jih pomorili, in vsi moški med 15 in 30 letom so bili vpoklicani na prisilno delo. Mnogo stotin mladih deklet so tavorirali "FMM," kar znači "Freies Militair Maedchen", ter jih poslali v prostitucijo za nemško vojaštvo.

Prenos nemške kolonije.

Starodavna nemška kolonija Kočevarjev ki se je nahajala v Kočevju in govorila nekakšen srednjeveški nemški dialekt, je bila prenešana, ko so njihovi kraji prišli pod Italijo v bližini važnih železniških prog. Ti ljudje so priklenjeni na svoje nove domove in si iz strahu pred guerilskim maščevanjem ne upajo nikamor v zaledje. Italijani so v začetku, ko so prevzeli ozemlje, ki jim je pripadlo, poskušali pridobiti si naklonjenost prebivalstva z dobrohotnostjo in si tudi niso upali preganjati vere; toda kmalu so začeli s trdo roko zatirati uporno prebivalstvo in se nahajajo zdaj vsak dan v novih bojih s saboterji in guerilci.

Madžari so prepovedali slovenski jezik v Prekmurju, vrgli v zapor vse intelektualce, in zaplenili posesti, ki so z izvedbo agrarne reforme pripadla ljudstvu.

Naravna posledica tega postopanja je bila seveda, da se je spremenila mala domovina tega naroda, ki šteje med najciviliziraneje v Evropi, v žarišče terorizma in meščanske vojne. Postopoma so se porejale in razvijale guerilski skupine v Julijskih Alpah, Karavankah in na Pohorju. Podtalno gibanje je intenzivno organizirano, povzroča sabotaže in pripravlja guerilske napade. U. p. poruške čete vseh političnih težnj so se organizirale, od pripadnikov Mihajloviča pa do komunistov najskrajnejše leve, a vse te pestre skupine imajo kljub svojim notranjim sporom skupen cilj, osvoboditi svojo zemljo in so izliv napora in dela vseh strank.

Tako na pr. omenja radio po staja Svobodna Jugoslavija, o kateri mislijo, da se nahaja neke na Baskem, obenem delovanje v Sloveniji, bele garde generala Draže Mihajloviča in partizanske skupine Tomšič, ki nosi to ime v čast nekemu Slovincu, katerega so ustrelili kot talca zaradi uspešne sabotaže železnice Ljubljana—Kočevje in proge, ki vodi v Karlovac. Od osišča kontrolirano časopisje obtožuje mnoge katoliške socialiste, da se neudeležijo podtalnega rovarjenja. Partizani trde, da se njihove skupine v Sloveniji v rednem stiku z bosanskimi partizani in vlado, ki se je konstituirala v Bihaču.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

NOVA IZDAJA Dobri Atlas je nujno potreben

... in ravno v HAMMONDOVEM NOVEM Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsa skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

Svet pripada ljudem, katerih radovednost nima obzorja

Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen razširiti mareljarsko bazo protužoka s vprašanji, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladne svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prvine sestave, površine in globlino oceanov in jezer, dolžnost najdaljših rek in prekopov, površino poglavitnih otokov in visokost svetovnih gor. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

VSEBINA ATLASA

Zemljepisni svetovni odbor je izbral izmed več tisoč slik samo najboljše barvane slike—ta zbirka je tako popolna, da je za vsakega neobhodna potrebna tokom vojne in po vojni.

Vključeni so naslednji zemljevidi: — svet, Evropa (danes), srednja Evropa (ob izbruhu vojne), Anglijsko otočje, Francija, Nemčija, Italija, Švica, Holandska, Belgija, Švedska, Norveška, Danska, Unija sovjetskih socialističnih republik, Bolgarska, Rumunska, Jugoslavija, Grška, Albanija, Azija, Turčija, Sirija, Libanon, Arabija; Vzhodno Indijsko otočje in Malajski polotok, Indija, Burma, Kitajska, Japonska, Pacifič Juna Amerika (severni del), Južna Amerika (južni del), Afrika, Severna Amerika, Kanada, Zdravne države, Mehika, Srednja Amerika in Zapadna Indija.

SEDAJ

40 centov

PO POŠTI

V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

SMRTNA KOSA

Dne 12. januarja je po kratki bolezni pljučnici preminil na svojem domu dobro poznani Joseph Podboršek, star 47 let. Pokojnik zapuščal žalujočo soprogo Antonijo in tri otroke. Doma je bil iz Črnuče pri Ljubljani, kjer zapuščal mater Apolonijo in štiri sestre. V Ameriki je bival 22 let in je bil lastnik popravilnišče čevljev, zadnje mesece pa je delal pri National Acme Co.

V bolnišnici je umrl rojak John Hrvat, star 71 let, ki je bil v Ameriki že od leta 1902. Doma je bil iz Borovnice. Nad 28 let je živel pri družini Fr. Sprunk. Ko je bil še pri moči, je delal pri lesnem podjetju na Hamilton in 54. cesti. Ko pa je opešal, ga je preživljala družina Sprunk, ki mu je tudi oskrbela pogreb.

ALI HOČETE POMAGATI?

Bombardirani narod v Angliji stopa v četrto leto vojne z oddločnostjo, da hoče zmagati. Mnogi so izgubili vse, kar so imeli, razum trdno voljo vse prenesti. Vi jim morete pomagati, da obdržijo svoj trdni sklep. Pošljite svoj prispevek na: British War Relief Society, Inc. 730 Fifth Ave., New York, N.Y.

Vsaka država ima takolimeneno "kvoto neodvisnosti" za prodajo vojnih bondov. Ali investirate 10% vašega zaslužka ali dohodka za varno bodočnost neodvisnosti vaše družine?

ROMMEL NA BEGU.

Zadnji film iz Severne Afrike kaže, kako angleška osma armada zasleduje Rommelovo armado.

Bombniki združenih narodov bombardirajo pristanišče in najvažnejšo pristanišče Tripolis.

Ameriške slike: generalni poštari Walker prevzame mesto Flynna predsedništvo demokratske stranke; kadeti vojaške akademije v West Point; čete na skijih na zimskih ma-

nevrih; vozovi podrti newyorške naduljene železnice vozijo delavce v Kaiserjevo ladjedelnico; Kanada pošilja vedno več vojaštva v Evropo.

Vse te filme kažejo v Embassy Newreel Theatre na Broadway in 46th St., 33 West 50th St., in Park Ave in 42nd St.

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveščati in izpopolniti.

Naročite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street
New York, N. Y.